

Zomaar een straat in Zandberg-Oost:

Als je vanaf het Oranjeplein door de Saksen Weimarstraat fietst (of andersom natuurlijk) ben je er voorbij voordat je er erg in hebt: de Weteringstraat. Het is een kort en doodlopend straatje met maar 17 ogenschijnlijk tamelijk kleine woningen. Op het eerste gezicht ziet het er een beetje saai uit met aan een kant een lange rij geparkeerde auto's als blikvanger, al hebben enkele bewoners aan de autovrije kant, waar een parkeerverbod geldt, met wat groene aanplant en een bankje geprobeerd daar iets aan te doen. Als ik zoals gewoonlijk maar eens aanbel bij een willekeurige bewoner word ik onmiddellijk doorverwezen naar Mieke Lucas (61) aan het eind van de straat. Mieke is een oudgediende, ze woont er al sinds 1966 en was toen 8 jaar. Daarmee is ze niet de oudste bewoner, want dat is mevrouw van Dijk die al 60 jaar in de straat woont maar een interview liever aan zich voorbij laat gaan. Al snel wordt overbuurvrouw en leerkracht speciaal onderwijs Christine Breedveld (60) erbij gehaald, die er 'pas' 32 jaar woont. Haar woning dateert uit 1927. We spreken af om een week later maar eens gezamenlijk door te praten over de Weteringstraat.

Christine Breedveld en Jos Lucas, de partner van Mieke (die liever niet op de foto wilde) aan het einde van hun Weteringstraat.

Als ik dan in de woning van Mieke aanschuif blijkt onmiddellijk al dat mijn eerste indruk over de omvang van de woningen, niet persé klopt. Mieke: “deze woning was oorspronkelijk een oude boerderij uit 1901, die we helemaal verbouwd hebben. Dus aan ruimte geen gebrek”. Dat geldt ook voor de achtertuin die verbazingwekkend groot is en een deel van het voormalige boerenland beslaat. Zoals op veel plaatsen in de wijk het geval is hebben ook hier veel bewoners op- en aangebouwd om wat meer woonruimte te creëren. Dat vlak langs haar woning vroeger het riviertje de Leie liep is nog merkbaar door voortdurend optrekend vocht in de muren. De Leie vormde tot 1942 de grens met de gemeente Ginneken. De Weteringstraat was tot die tijd dus Ginnekens grondgebied. Ook het begrip ‘doodlopend’ vraagt om nadere uitleg. Het einde van de Weteringstraat is meteen de toegang tot een groot parkeerterrein van Van Oers Accountancy en Advies aan de Ginnekenweg. Mieke: “dat levert behoorlijk wat verkeersoverlast op, vooral aan het begin van de ochtend en het eind van de middag. Wij mogen daar na werktijden ook

de Weteringstraat

parkeren, maar overdag, als het parkeerterrein vol is, wordt er gewoon hier in de straat geparkeerd”.

Is de Weteringstraat ook een 'saaie' straat? Nou, dat was het in ieder geval vroeger niet. Christien: “de laatste tijd gebeurt er niet zo veel meer, maar in het verleden was dat wel anders. Ooit was het een heel kinderrijke straat. Ik kreeg een keer 11 kinderen uit de straat als logee. Ze sliepen met z'n allen in mijn woonkamer. Dat was een dolle boel. Nu zijn er nog maar 3 kinderen in de straat die er 'vast' wonen en een paar kinderen van gebroken gezinnen, die er maar een deel van de week zijn. Het was vroeger ook een beetje een volkse buurt, waar we bijvoorbeeld bij een WK van Oranje met de hele oranje gekleurde straat naar het voetbal keken. Als er iemand naar het ziekenhuis moest kwam men meteen in de benen. En het laatste straatfeest dateert ook alweer van een jaar of 6-7 geleden. Mieke: “er is best veel verloop geweest in de afgelopen jaren. Het aantal alleenstaanden is inmiddels ook groot. We kennen elkaar wel en als het nodig is helpen we elkaar ook natuurlijk, maar de vanzelfsprekende samenhang is wel verdwenen”. Christine vult aan: “Er wonen nu veel meer hoogopgeleide bewoners, de mensen zijn meer op zichzelf en hebben elkaar blijkbaar minder nodig. Misschien is de bereidheid om elkaar te helpen nog wel hetzelfde, maar het contact is er niet meer zo”. Mieke: “er is wel een straatapp die alleen gebruikt wordt om elkaar te informeren over relevante zaken. Het is geen lief- en leed-app”.

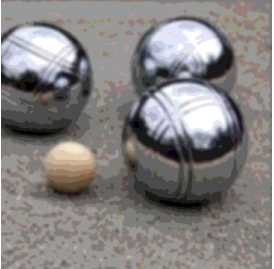
Zoals in veel andere straten in de wijk waren ook hier ooit middenstanders gevestigd: op de hoek met de Saksen Weimarlaan bakkerij van Mensvoort en aan de overzijde in de SW-laan een kruidenierzaak. Toen de bakkerij sloot opende John Hos er een pc-winkel, maar die is alweer enkele jaren geleden naar elders vertrokken.

De oorsprong van dit korte straatje ligt bij het 'Voetpad van de Gemeenteweg naar het Ploegje op de Molengracht' (al gedocumenteerd in 1870). Later heette het 'Voetpad van de Watermolen naar het Ploegje op de Molengracht'. Nog weer later (1898) werd het achtereenvolgens 'Aan de Leij', 'Aan de Watermolen' en 'Oranjeplein'. In 1904 kreeg het bij Raadsbesluit van de gemeente Ginneken de naam Tramstraat. Dat was een logische naam omdat er een jaar daarvóór een tramspoor door de straat was gelegd waarover trams naar de remise aan de Ginnekenweg konden rijden. Die werd in gebruik genomen in 1884 en werd in 1920 weer opgedoekt. In 1933 werd een deel van het voetpad opgenomen in de Nassaulaan, de huidige Saksen Weimarlaan. Het overgebleven gedeelte kreeg, na de annexatie door Breda van de gemeente Ginneken in 1942, om verwarring met de Bredase Tramsingel te voorkomen, de naam Weteringstraat. Die naam verwijst naar de Molenlei, die aan de noordkant van het straatje liep. In 1947 werd die gedempt.

Bron: De Straten van Breda/Gerard Otten

Jeu de Boules-baan Benedictinessenhof komt er

De gemeente Breda heeft in het kader van de 'wijkplatforms' subsidies beschikbaar voor kleinschalige projecten die de leefbaarheid bevorderen. Een bewoner van het Benedictinessenhof nam in het najaar van 2018 het initiatief voor de aanleg van een jeu de boules-baan en zette een enquête uit onder alle bewoners. Een grote meerderheid bleek vóór de aanleg van een jeu de boules-baan, maar het bestuur van de woongemeenschap 'Sous-Venir' was tégen. Niet principieel tegen de baan, maar wel tegen de uitgekozen locatie: aan de overzijde van de weg tegenover het wooncomplex. Een bewonersdelegatie deed zijn klacht bij de wijkraad en de gemeente. Naar aanleiding hiervan werd door de gemeente gekeken naar een andere geschikte locatie op het hof, maar die werd niet gevonden. De gemeente vond de bezwaren onvoldoende steekhoudend en volgt nu toch de wens van de meerderheid. Het College van B&W heeft daarover een besluit genomen. De baan wordt naar verwachting voor de zomervakantie aangelegd.

1965 50 jaar 2015

DE VYVER
SLIJTERIJ WIJNHUIS

Karin & Erik Bogers
Koninginnenstraat 114
www.wijnhuisdevijver.nl

Qrint Breda

Generaal Maczekstraat 19
4818 BT Breda
T. + 31 (0)76 888 25 55
E. info@qprintbreda.nl
W. www.qprintbreda.nl

STUDIOBAKERS®
GRAFISCHE VORMGEVING

Sjef Bakers

Tulpenstraat 2 | 4818 GV Breda
Telefoon (076) 565 34 33 | Mobiel 06 25 09 64 57
sjef@studiobakers.nl | www.studiobakers.nl

ROGGEBAND &
ACCURAAT
DRUKKERIJ | PRINT

Schrepelstraat 4 | 4835 BC Breda | (076) 56 14 687
drukwerk@roggeband.eu | www.roggeband.eu

Lonka-parade

In het vorige nummer van de wijkkrant publiceerden wij een oproep aan Zandbergse kunstenaars (m/v): “Wie helpt Lonka na 100 jaar weer in de schijnwerpers te zetten?”

Kunstenaars uit Zandberg-Oost werd gevraagd een idee te ontwikkelen voor een blijvend kunstwerk ter herinnering aan de caramel en toffee-fabriek LONKA in de Minister Nelissenstraat. De fabriek sloot de poorten in Breda weliswaar al in 1965, maar de productie ging onverminderd door in achtereenvolgens Essen en Roosendaal, sinds 2015 onder verantwoordelijkheid van het Zweedse bedrijf Cloetta. De 100-jarige Lonka is dus nog springlevend.

De oproep aan de Zandbergse kunstenaars leverde 4 inzendingen op. De keuzecommissie bestaande uit initiatiefneemster Dymph Smolders en hoofd marketing van de huidige eigenaar Cloetta, Annette Visser, zal zich in de maand juni een oordeel vormen en een besluit nemen. Meer daarover in het septembernummer van de wijkkrant.

Meer over Lonka en Mossou

Wie een verhaal schrijft over Lonka in Zandberg komt al snel op de naam van Johan (Jo) Mossou die zich, in de 50 jaren dat hij verbonden was aan het bedrijf (1923-1973), opwerkte van jongste bediende tot directeur van de Bredase vestiging. Hij woonde zo ongeveer naast zijn bedrijf in de Minister Nelis-

senstraat, op nummer 9. “Dat vertrek ging hem aan het hart” zegt Marcel Mossou, de inmiddels 67-jarige zoon van de voormalige directeur. “Voor al omdat hij na de sluiting van de Bredase vestiging in 1965 zijn laatste werkzame jaren op de verkoopafdeling in Essen moest slijten. Hij overleed in 1982”. Het huwelijk van Johan Mossou was vruchtbaar, er kwamen 5 jongens en 3 meisjes van. Zoon Marcel is, buiten een 12 jaar durend uitstapje naar het Noorden van het land, de wijk trouw gebleven. Hij woonde aanvankelijk, net als zijn ouders, in de Minister Nelissenstraat maar vestigde zich in 1990, op een steenworp afstand van het ouderlijk nest, in de Wethouder Romboutsstraat. Zijn zoon Sjoerd, die het inmiddels ver geschopt heeft als sportjournalist en regelmatig op tv te zien is, is ook dichtbij gebleven en woont net als zijn grootouders weer in de Minister Nelissenstraat. Daarmee is de familie-koek in Zandberg-Oost nog niet op, want zus Lieke woont in de Zandberglaan.

Marcel had zelf geen officiële rol in de Lonka-fabriek, daarvoor was hij te jong. Wat herinnert hij zich nog uit die tijd? Marcel: “natuurlijk de geur van snoepjes en de stokerij met die enorme ketel van de stoommachine die dag en nacht met kolen gestookt moest worden en via banden zorgde voor de aandrijving van de machines. En de enorme caramel-deegmassa's die met de hand gekneed werden en daarna verwerkt tot snoepjes en toffees”. Oude foto's, waaronder een groepsfoto van het voltallige personeel, laten zien dat Lonka een niet onbelangrijke werkgever was in de stad, hoewel niet te vergelijken met de klassieke maak-industrieën als Kwatta, Enka of Hero. Het bedrijf bood werk aan meer dan 100 mensen, waaronder relatief veel vrouwen die vooral op de administratie en de verpakingsafdeling werkten. Maar was Lonka economisch ook voor Zandberg-Oost van betekenis? Marcel: “ik denk maar in zeer beperkte mate. Waarschijnlijk alleen in een aantal hogere functies. Ik weet nog wel dat de meeste productiemedewerkers 's morgens fietsend naar het werk kwamen vanuit de meer typische arbeiderswijken in de stad”. Marcel is houder van het Lonka-archief van zijn vader. Het bestaat uit administratieboeken en documenten van allerlei soort, tal van recepten, maar ook zijn ontslagbrief uit 1973. Hij moet het allemaal nog eens ordenen, maar verheugt zich ook op de uitnodiging die hij onlangs kreeg van Cloetta, de huidige eigenaar, om nog eens bij de productie in de huidige fabriek te komen kijken.

Hoe verder met de wijk Zandberg?

Op maandag 27 mei vond in Theater Avenue in de Waterstraat onder leiding van voorzitter Marijke van der Putten de conferentie van de Gouden Cirkel plaats over de wijk Zandberg. Voor ruim 100 belangstellenden werd de wijk aan een grondige analyse onderworpen en wel vanuit zeer verschillende invalshoeken waaronder: de geschiedenis en specifieke ontwikkeling van de wijk (vooral door particulier initiatief), de opbouw in achtereenvolgende perioden, de sociale ontwikkelingen, de positie en rol van burgers en wijkraden, een beoordeling van de openbare ruimte en het belang van 'groen'. Alle sprekers eindigden met een aantal toekomstgerichte adviezen aan de gemeente Breda. Zo constateerde Jan Willem Messner dat aanpak van de Zuidelijke Rondweg meer prioriteit zou moeten krijgen dan de Noordelijke rondweg omdat hier sprake is van drie kilometer lang overlast dwars door een aantal woonwijken (bijvoorbeeld door ondertunneling), adviseerde landschapsarchitect Frans Maas om een betere relatie tot stand te brengen tussen Zandberg en de Mark (de rivier teveel gebruikt als 'achterkant' van de wijk), vroeg Ad Bijma aandacht voor het gebrek aan geschikte appartementen in de wijk voor de leeftijdscategorie 60-70 jarigen en pleitte architect Frans van den Meiracker voor een betere verbinding tussen de beide vijvers van het Wilhelminapark. Ook werd de gemeente in het algemeen opgeroepen om beter te luisteren naar de opvattingen van wijkbewoners. De inhoud van de conferentie wordt vertaald in een boek over de wijk Zandberg, naar verwachting in december 2019 verkrijgbaar in de Bredase Boekhandels en bij de Gouden Cirkel. Eerder verschenen publicaties over het Heuvelkwartier, de Haagse Beemden en de Belcrum.

